

“Ik hoop dat mijn film guerrillastrijders en slachtoffers met elkaar in gesprek brengt”

Interview met documentairemaker Jaap van 't Kruis over *Unpaved road to peace*

KATJA NOORDAM | BOGOTÁ, 21 MAART 2019 - Vanaf het moment dat de FARC-guerrilla en de Colombiaanse regering eind 2016 de vrede tekenden, zet koffieboer en gemeenschapsleider Farid Julicué zich ervoor in om van zijn dorpje een laboratorium van verzoening te maken. Documentairemaker Jaap van 't Kruis volgde hem anderhalf jaar lang. Het resultaat: *Unpaved road to peace*, gaat op zaterdag 23 maart in wereldpremière op het Movies that Matter filmfestival in Den Haag. De film is geselecteerd voor de Activist-competitie. “Farid voert deze strijd in zijn eentje en merkt dat veel slachtoffers geen boodschap hebben aan verzoening. Ik ben heel blij dat met de nominatie zijn inzet wel wordt gezien.”

Caldono, geboorteplaats van koffieboer en gemeenschapsleider Farid Julicué in het zuidwesten van Colombia, is één van de hardst getroffen dorpen in het interne gewapende conflict dat vijf decennia duurde. In november 2016 werd het vredesakkoord tussen de FARC en de Colombiaanse regering getekend, nadat een paar jaar eerder de paramilitairen al officieel hun wapens hadden neergelegd.

@ katja@katmondomedia.com

📞 (+57) 310 799 7346

🌐 www.katmondomedia.com

Laboratorium van vrede

Van 't Kruis: "Voor Farid dit het moment waarop de mensen in zijn dorp eindelijk in harmonie kunnen gaan leven met elkaar. Vlakbij is een transitiekamp gestationeerd waar alle ex-FARC-guerrilleros zitten die ook uit het plaatsje komen. Sommigen hebben op hun eigen dorp geschoten. Farid wil graag de brug zijn tussen hen en de slachtoffers en van Caldoño een laboratorium van de vrede maken. Door zijn ogen kijken wij mee of dat lukt."

Farid wil graag de brug zijn tussen hen en de slachtoffers en van Caldoño een laboratorium van de vrede maken. Door zijn ogen kijken wij mee of dat lukt."

Wat motiveerde je om deze film te maken?

"Ik reis al sinds 2014 regelmatig naar Colombia en mijn vriendin komt ervandaan. Toen de eerste

geruchten opdoken dat de vrede weleens getekend zou kunnen gaan worden dacht ik al dat daar een documentaire in zou zitten. Ik was gefascineerd door de vraag: hoe is het voor guerrilleros om na tien of vijftien jaar in de jungle hun wapens in te leveren en terug te gaan naar de maatschappij? Ik ben begonnen in het transitiekamp om die FARC-guerrilleros te leren kennen. Ik wilde er heel objectief ingaan en ook het menselijke verhaal van hun kant horen."

Gewapende aanvallen

Toch verschoof het accent in de documentaire al snel, toen Van 't Kruis in het dorp Farid tegenkwam. "Wat bleek, deze man had tijdens de oorlog alle aanvallen van de FARC en alle data over de strijd in een schrift bijgehouden. Hij is een van de weinigen die een compleet beeld heeft van wat er allemaal is gebeurd en wie er allemaal zijn omgekomen."

De gemeenschapsleider registreerde 308 gewapende aanvallen en meer dan vijfhonderd bedreigingen.

"Farid heeft een heel warm hart voor zijn dorpingen en de nieuwe generaties, ook zijn eigen kleinkinderen. Voor hen wilde hij zijn boek afmaken met een positief einde. Dus ging hij praten met guerrillero's en slachtoffers en begon verzoeningsbijeenkomsten in het dorp te organiseren. Ja, toen wist ik het: dit is een hele mooie persoon om te gaan volgen."

Nerveus en wantrouwig

Dat levert een aangrijpende film op, waarin het perspectief van voormalige rebellen die nerveus en wantrouwig wachten tot ze via het reïntegratieprogramma van de overheid hun transitiekamp kunnen verlaten, is verweven met de ervaringen van Farid en zijn interactie met de slachtoffers in het dorp.

Heb je met je documentaire de antwoorden gevonden die je zocht?

“Ik wou natuurlijk heel graag zien hoe de twee guerrillero’s die ik uiteindelijk in beeld breng teruggaan naar Calono, maar al heel snel bleek dat de voormalige rebellen daar eigenlijk helemaal geen zin in hebben. Ze voelen zich totaal niet op hun gemak in het dorp. Er staan ook overal nog militairen en de mensen kijken naar hen zo van: ‘hee waar kom jij ineens vandaan? We hebben jou tien jaar niet gezien, dus je zal wel één van hun zijn.’ Dat geeft een hele rare sfeer. Er wordt niet over gesproken, maar je voelt duidelijk de intensiteit.”

Zwijgen zonder vergeten

Die stilte rondom de verschrikkingen van de oorlog is kenmerkend. Want hoewel het gewapende conflict de levens van heel veel mensen heeft geraakt (volgens officiële cijfers telt het land meer dan 8 miljoen oorlogsslachtoffers, zo’n 1 op de 6 Colombianen), is het opvallend hoe weinig erover gesproken wordt. Er zijn weinig programma’s voor

traumaverwerking of individuele begeleiding en ook het wantrouwen is groot, want je weet maar nooit wie je tegenover je hebt en bij welke partij in het conflict hij of zij hoorde. De meeste Colombianen kiezen ervoor om te zwijgen zonder te vergeten en gaan door met hun leven, zo goed en zo kwaad als het gaat.

Het is dus bijzonder dat Van ‘t Kruis erin is geslaagd om ons over de schouder van Farid te laten meekijken tijdens zijn emotionele ontmoetingen met slachtoffers. Met betraande ogen vertellen zij over zoons en partners, vaders van hun kinderen, die door de rebellen werden vermoord, en over tieners die zich tot wanhoop van hun ouders bij de guerrilla’s aansloten.

Van ‘t Kruis: “President Santos heeft de Nobelprijs voor de vrede gekregen en het is absoluut in de man te prijzen dat hij de onderhandelingen met de FARC is aangegaan. Maar ja, één

ding is de vrede tekenen op papier en een ander is de realiteit in zo'n dorp. Er gaan zeker nog generaties overheen voordat het einde aan het conflict ook daar een feit is."

Lege plastic stoeltjes

Een van de indrukwekkendste scènes in de documentaire is het moment waarop we Farid voor een zaaltje zien staan met dorpsbewoners en slachtoffers – veel plastic stoeltjes zijn leeg, want er zijn veel minder mensen komen opdagen dan hijzelf had gehoopt.

Hij vertelt zijn publiek over zijn plan om hen bij een volgende bijeenkomst de kans te geven een guerrillastrijder te omhelzen als gebaar van verzoening. Gesloten gezichten met verstarde mondhoeken kijken hem aan, terwijl anderen hem overstelpen met tegenwerpingen. Zoveel leed, zoveel verlies. Hoe komt hij erbij om hen te vragen te vergeven?

Hoofdschuddend hoort Farid hen aan en we voelen zijn vertwijfeling. Het zijn de eerste deuken in zijn aanvankelijke enthousiaste geloof in de kans op verzoening.

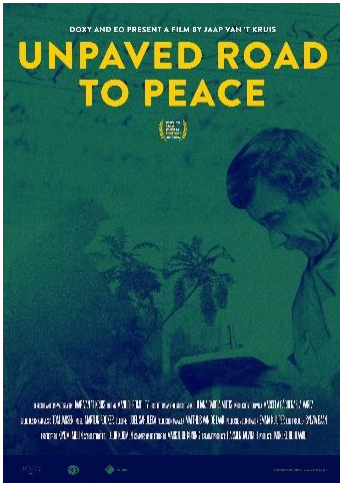
Wat denk je dat jouw film voor de mensen van Caldono betekent?

"Voor de slachtoffers heeft het misschien wel therapeutisch gewerkt om met Farid over hun ervaringen te praten. Maar ik heb de film vooral ook willen maken om iemand zoals hij in de spotlights te zetten, want dit soort mensen heeft Colombia echt nodig. Hij roeit tegen alle stromen in en staat onder enorme druk. De slachtoffers zitten niet te wachten op iemand die zegt: kom op laten we vergeven en hun de hand toereiken, en ook de guerrillero's zitten niet te wachten op de verhalen van alle slachtoffers. Tegelijkertijd wordt Farid bedreigd door paramilitairen en andere gewapende groepen, zoals veel gemeenschapsleiders in het land. Het is dus ook nog eens heel gevaarlijk wat hij doet."

Twee jaar na de ondertekening van de vrede zijn tientallen voormalige FARC-strijders onder niet opgehelderde omstandigheden vermoord, en ook het aantal dodelijke aanslagen op gemeenschapsleiders is schrikbarend gestegen: aan het einde van de film staat de teller op 220. Ook Farid is zich onveilig gaan voelen en vertelt dat hij 's avonds liever niet meer de deur uitgaat.

Nobelprijs

Je zet in eerste instantie in op het internationaal uitbrengen van de film. Gaat je documentaire ook in Colombia verschijnen?

“Ja zeker, dat is altijd één van de hoofddoelen geweest, temeer nog: ik zou heel graag willen dat de film hier gaat draaien op plekken waar ex-guerrillero’s zijn, en slachtoffers. Voor mij is de impact belangrijker dan dat mijn documentaire overal te zien is. Ik ben bezig om ervoor te zorgen dat de film in kleine dorpen gaat draaien en dat erover gesproken wordt.”

Voor president Santos was het winnen van de Nobelprijs voor vrede destijds een steun in de rug om het vredesproces wat meer prestige te geven bij zijn landgenoten die, van pijn en haat vervuld, niet op verzoening zaten te wachten. Misschien kan de nominatie en wie weet ook het winnen van de Activist-Award tijdens het Movies that Matter Festival een soortgelijk effect hebben?

“Ik ben heel blij dat Farid genomineerd is en door het festival is uitgenodigd. Ik vind het ook belangrijk als signaal aan de mensen uit zijn dorp en andere Colombianen. Die man heeft in zijn eentje gestreden voor verzoening en dat wordt hiermee gezien en beloond. Hij is iemand niet opgeeft. De weg naar vrede is nog heel lang maar zijn kleinkinderen zullen straks wél denken: ‘dat heeft opa toen gedaan en daar gaan wij mee door.’ Er is een zaadje geplant en ik denk dat dat heel belangrijk is.” •

Artikel oorspronkelijk gepubliceerd via www.consentido.nl; social media ter promotie van filmfestival [Movies that Matter](#), Den Haag, en ter promotie van het [Internationale Mensenrechten Filmfestival](#) in Bogotá, Colombia.